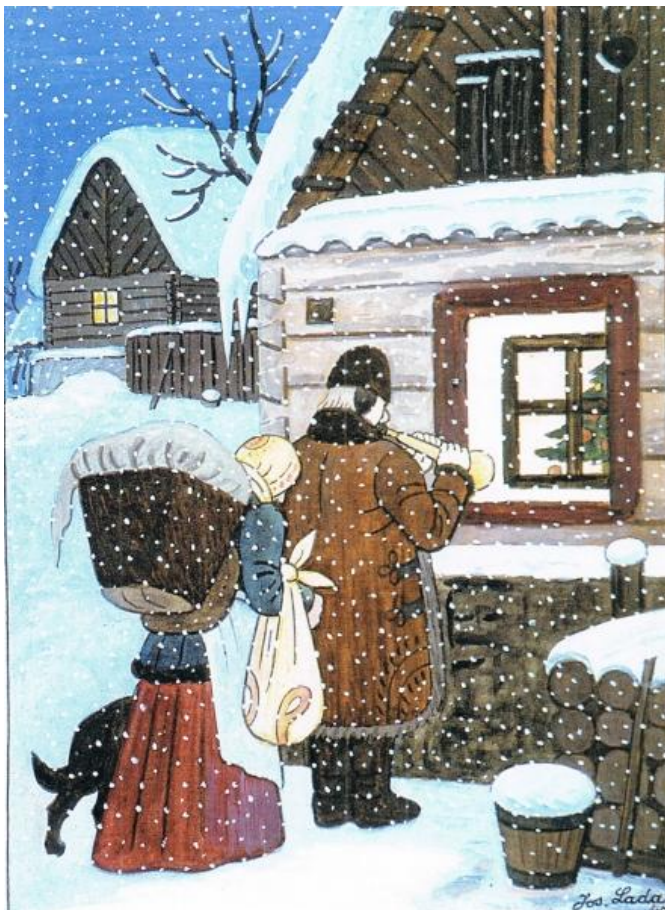

VLACHANSKÉ NOVINY

Ročník XIV. Spravodaj č. 1/2020

Vážení spoluobčania,

prihovám sa vám takto, prostredníctvom obecných novín znovu po roku, v predvianočnom čase, kedy sa už každý teší na prežitie Vianoc v kruhu svojej najbližšej rodiny. Určite budú trochu iné, ako počas predchádzajúcich rokov, lebo vlastne celý tento rok je pre každého z nás úplne iný.

Už od marca sa všetci potýkame s chorobou zvanou Covid-19 a naše životy to veľmi zasiahlo. Či už sú to sociálne kontakty, ale aj úplne bežné ľudské potreby. Naša obec nebola v tomto smere výnimkou, museli sme sa vzdať rôznych plánov a samozrejme aj kultúrno spoločenských akcií, kde sa ľudia medzi sebou stretávali. Naposledy sme sa stretli, vo väčšom množstve, ešte na obecnej zabíjačke v mesiaci február 2020 a odvtedy už nie. Museli sa zrušiť rôzne akcie, ktoré sme každoročne v našej obci robili. Začalo to behom starostu obce, potom dňom detí, pokračovalo to zrušením hasičskej súťaže, ďalej zápasom futbalového klubu proti starým pánom, dňom obce a vyvrcholilo to zrušením stretnutia so seniormi a s Mikulášom pre tých najmenších. V posledných dvoch prípadoch sa to dalo nahradiť záložným plánom a dúfam, že tých, ktorých sa to týkalo, to potešilo, hoci osobný kontakt nič nenahradí. Do konca roku sa už tiež nebudú môcť uskutočniť žiadne akcie a uvidíme, čo nás čaká do

budúcnosti, hoci to zatiaľ moc nádejne nevyzerá.

Aj keď sa aj v našej obci prejavila kríza a prišlo menej financií z výberu podielových daní, predsa sa len podarilo niečo pomalými krokmi urobiť.

V mesiaci január 2020 bol ukončený projekt výstavby kamerového systému v obci, kde je v jednotlivých obecných častiach celkovo umiestnených 13 kamier. Chceli sme pokračovať v prerábke verejného osvetlenia, no požadovaná dotácia z ministerstva financií bola v mesiaci september 2020 zrušená, čo sa samozrejme dotklo všetkých obcí, nielen tej našej. Preto sa budeme snažiť dokúpiť, v rámci našich finančných možností, samotné led pouličné lampy, ktoré sa budú postupne meniť na tých miestach, kde vypadnú doterajšie staré, trubicové. Rozdiel v svietivosti verím, že vidíte sami, zatiaľ v miestnej časti Vlachs.

S poslancami obecného zastupiteľstva sme sa dohodli, že sa tento rok pastime, aj napriek kríze a nedokončeného projektu materskej školy, do výstavby multifunkčného ihriska v miestnej časti Krmeš, kde bola dlhodobo na tento projekt prichystaná plocha bývalého ihriska. Práce sa naplno rozbehli v mesiaci júl 2020 a ihrisko bolo dokončené začiatkom mesiaca august 2020. Celková cena za toto multifunkčné ihrisko vyšla necelých 48 000 € a financovala ho obec z vlastných zdrojov. Verím, že teraz sa už konečne budú mať kde deti športovo vyžiť a samozrejme nielen oni. Vieme, že domom, ktoré sa nachádzajú v blízkosti tohto ihriska to spôsobilo problém, čo sa týka hlučnosti, no aj po konzultácii so stavitelom ihriska a aj iných firiem, ktoré montujú podobné ihriská, nie je nič také, čo by sa dalo na mantinelový systém namontovať tak, aby sa hlučnosť utlmila, čo nás mrzí. V zimných mesiacoch by sme chceli na tomto ihrisku robiť klzisko, ak to samozrejme počasie dovolí, a aj z toho dôvodu boli pri výstavbe ihriska dodané drevotrieskové mantinely, ktoré sú menej

hlučnejšie. Ihrisko ďalej ponúka možnosti zahrať si tenis, nohejbal, volejbal, basketbal, futbal, čiže je naozaj multifunkčné. Na budúci rok by sme chceli k nemu postaviť menší sklad, kde sa budú odkladať všetky stĺpy, siete a veci potrebné k funkčnosti tohto ihriska. Tak isto osadiť aspoň zo dve lavice, aby si rodičia alebo starí rodičia mali kde sadnúť, počas toho, ako sa deti hrajú alebo aby sa športovci mali kde prezúť. Toto ihrisko slúži všetkým a preto srdečne pozývam všetkých obyvateľov našej obce na jeho využitie. Prosím všetkých však, aby zbytočne nekopali loptami do mantinelov len tak pre radosť a mali súcit s okolitými domami a ľuďmi.

V mesiaci august 2020 bolo pri materskej škôlke v miestnej časti Vlachy vybudované parkovisko, aby rodičia, ktorí vozia dennodenne deti do škôlky mali kde parkovať a neroznášali po celej ulici blato z kolies a nenosili aj blato do škôlky. S projektom zníženia energetickej náročnosti materskej školy sme stále neskončili, pretože sú v ňom značné pochybenia, ohľadom nedodržania ukončenia prác, kedy mali byť práce podľa zmluvy o nenávratnej finančnej pomoci ukončené 13.8.2018, no reálne boli ukončené až 30.9.2018. Tak isto je tam pochybenie pri vyplatení faktúry za dodané práce, ktorá bola pre zmenu vyplatená už pred ukončením prác. To isté platí aj pri vyplatení stavebného dozoru. V oboch prípadoch išlo o hrubé porušenie uvedenej zmluvy. Veľkú úlohu v tomto projekte zohrala firma IKF Service s.r.o. Poprad, ktorá vyhrala verejnú súťaž na projektového manažéra, výsledkom ich konania je to, že stavebná firma, ktorá projekt realizovala už s nimi spolupracovať nechce, so stavebnou firmou zase nechce spolupracovať firma, ktorá dodávala tepelné čerpadlo, nakoľko toto bolo dodané až po termíne, kedy mala byť, v zmysle zmluvy, rekonštrukcia škôlky dokončená. Do vydania týchto novín nie je jasné, ako tento projekt vôbec dopadne, hoci sa snažíme, ako vieme.

Podarilo sa nám získať dotáciu od ministerstva životného prostredia za množstvo vytriedeného odpadu a za túto dotáciu bol zakúpený pre obec nový veľkokapacitný kontajner a dva 1100l kontajnery do miestnej časti Vlachy k cintorínu. Hneď je tam čistejšie, aj keď osobne nie som spokojný s tým, že sa v tejto miestnej časti hromadí na tomto mieste tak veľa odpadu. Veľkokapacitný kontajner bude slúžiť pre všetkých občanov, či už pri veľkokapacitnom zbere alebo aj pri výstavbe alebo rekonštrukcii rodinných domov v obci. Doteraz sme si museli druhý kontajner požičiavať od spoločnosti OZO a.s. a neraz s tým bol veľký problém. Tento rok už tieto veľkokapacitné kontajnery nebudú v obci umiestnené, ale až na budúci rok v mesiaci február 2021. Budete o tom informovaní vždy prostredníctvom obecného rozhlasu a obecnej webovej stránky. Prosím vás, aby ste nehádzali do týchto kontajnerov pneumatiky. Tie sa odkladajú prostredníctvom pneuservisov. Od januára 2021 bude zahájený v našej obci, ako aj v celej spoločnosti, často spomínaný triedený zber kuchynského biologicky rozložiteľného odpadu. V minulom roku boli distribuované do domov, podľa súpisných čísiel kompostéry. Tento odpad prednostne likvidujte v nich, no keďže máme aj bytovky, kde táto možnosť nie je až tak možná, tak tento odpad budete môcť likvidovať aj v nádobe, ktorá bude umiestnená pri obecnej úrade. Pre začiatok jedna a uvidíme, ako bude fungovať jej zaplňovanie a následný vývoz. Rátame však s tým, že si tento odpad väčšinou každý zlikviduje prednostne prostredníctvom kompostéry. Ďalej budú umiestnené v obci aj tri nádoby

na zber kuchynského použitého oleja. Budú označené a nachádzať sa budú po jednej pri bytovkách v Krmeši, pri obecnom úrade a pri kontajneroch v miestnej časti Vlačky, oproti kultúrnemu domu. Do týchto nádob sa budú dávať len jedlé oleje z kuchyne a všetkých vás prosím, aby ste tieto doma preliali do plastovej fľaše, ktoré potom, pevne zatvorené, vhodíte do týchto zberných nádob. V žiadnom prípade sa tam nemôžu umiestňovať motorové oleje. Z tohto dôvodu musíme zvýšiť aj výber poplatku za komunálny odpad. Tento rok dôjde k navýšeniu o 2 €. Ja viem, že to navýšenie nikoho nepoteší, no z odpadu sa stáva komodita, ktorá každého z nás vyjde z roka na rok drahšie. Osobne sa bojím roku 2022, ak nedôjde k zmene zákona o odpadoch a budeme nútení triediť vývoz komunálneho odpadu. Tam by došlo totižto k rapidnému nárastu platby za vývoz odpadu a jeho triedenia. Tento rok sa nám v lokalite katastra obce Vlachy vyskytla aj čierna skládka nebezpečného stavebného odpadu, konkrétne eternitu. Táto skládka bola nahlásená okresnému úradu životného prostredia, ale jej likvidácia potrvá vďaka zákonným postupom dlhšie.

Ako ste si určite všimli, pomocou projektu komunitnej nadácie Liptov sa partia dievčat, ale aj ich rodinných príslušníkov dala dokopy a vymaľovala priestory popod železničný most. Je o tom písaný článok, ale týmto im chcem povedať jedno veľké ĎAKUJEM. A nielen za to ale aj za upratanie smetí popri ceste III. triedy v smere na Ľubel'ú, okolia kostolíka a hrádze pri Liptovskej Mare.

Veľa ľudí sa ma pýta na možnosť úpravy brehu potoka Kl'áčianka v miestnej časti Krmeš. Bola podaná 2x žiadosť na Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. o úpravu tohto brehu, no nielen z hľadiska financií SVP, š.p., ale hlavne z dôvodu toho, že sa na brehoch potoka nachádzajú vysadené stromy a kríky, nie je toto možné zatiaľ uskutočniť. Chceli by sme, aby sa v priebehu vypilovacieho obdobia do mesiaca marec 2021 tieto stromy postupne vypílili. Zašleme všetkým vlastníkom pozemkov list, ktorých sa to týka a po podaní žiadosti od nich, bude toto vypílenie povolené. Bez toho sa totižto nepohneme vôbec ďalej a pri súčasnom stave počasia, hrozilo už 2x vybreženie potoka Kl'áčianka. Prosím ľudí, ktorí si v brehu potoka vybudovali provizórne zábrany, aby boli odstránené, pretože ani tie nemajú čo v koryte potoka hľadať a sami o sebe môžu pri ich strhnutí spôsobiť záplavu upchatím mostu.

Do konca roku 2020 by sa ešte malo v miestnej časti Vlačky vybudovať odvodnenie miestnej komunikácie, kde dlhoročne a hlavne počas zimných mesiacov stekala voda dolu ulicou, potom mrzla alebo sa z nej robilo blato. Bude sa to riešiť zárezom do komunikácie, vybudovaním siete a následným odvodom vody.

Do ďalšieho roku zatiaľ plánujeme vybudovať novú autobusovú zastávku v miestnej časti Vlachy, pretože stará zastávka už je značne schátraná a vôbec nevyzerá dobre už len na pohľad. Tohto roku ju dokonca 2x prevrátil vietor, no našťastie tam nikto v tej chvíli nebol a následne bola pre istotu pevne ukotvená.

Tento rok sa rozbehol, na základe žiadostí od ľudí a firiem dodatok č.2 k územnému plánu. V súčasnosti sa stále spracováva. Po jeho dokončení a zaplatení jeho spracovania žiadateľmi, bude zverejnený na obecnej stránke a aj na úradnej tabuli pri obecnom úrade a ľudia, spolu s organizáciami, budú môcť voči týmto žiadostiam podať opodstatnené námietky. Budete o tom informovaní, či už prostredníctvom rozhlasu, ale aj obecnej webovej stránky a úradnej tabule obce. V mesiaci október 2020 sa rozbehol aj projekt pozemkových úprav v extraviláne katastrálnych území Krmeš, Vlachy, Vlačky, ktorý bude trvať až do roku 2024.

Všetko samozrejme závisí od toho ako sa bude ďalší rok vyvíjať aj ekonomicky. Záverom chcem všetkým, ktorí sa akokoľvek angažovali pri pomoci obecnému úradu pri akejkol'vek príležitosti srdečne poďakovať.

Všetkým vám chcem popriať príjemné prežitie vianočných sviatkov, veľa darčiekov, no najviac zo všetkého veľa, veľa, veľa zdravia a nech je ten budúci rok aspoň raz tak lepší, ako tento. Všetko najlepšie vám zo srdca praje

Róbert Klubica, starosta obce

“Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle.”

Rok 2020 sa vymyká bežným štandardom. Prežívame situáciu, ktorú nikto z nás nezažil. Veľkonočné sviatky sme prežívali uzavretí vo svojich domovoch.

Mnohí nemohli navštíviť svojich blízkych, niektorým chýbala šibačka, ďalším liturgické obrady. Teraz sa blížia Vianočné sviatky a keď píšem tieto riadky, neviem, ako sa vyvinie situácia. Dúfam, že sa budeme môcť stretnúť so svojimi blízkymi pri štedrovečernom stole, a aj ako farská rodina pri obetnom stole v Božom dome. V každom prípade však môžeme prežiť sviatky Narodenia Pána naplnení jeho láskou

a s istotou, že Boh je s nami. Stal sa jedným z nás, aby sme sa už nikdy nemuseli cítiť opustení, aby sme už nikdy neboli osamotení. O koľko viac nás trápia vonkajšie okolnosti, o toľko viac si uvedomme a v hĺbke svojho vnútra prežime Božiu blízkosť.

Všetkým ľuďom dobrej vôle prajem Milostiplné slávenie Vianočných sviatkov a Požehnaný celý rok 2021.

Váš duchovný otec František

Milí priatelia, drahé sestry a bratia!

Nachádzame sa v Adventnom čase a opäťk nám prichádzajú tie najkrajšie sviatky v roku - Vianoce. Pri písaní tohto príhovoru ešte nikto z nás nevie, ako budú tie tohtoročné Vianoce vyzerat'. Dennodenne počúvame o mnohokrát nie celkom jasných opatreniach, súvisiacich s pandémiou COVID 19. Tieto opatrenia sa dotýkajú aj našich cirkví a farností. Napriek zákazom a opatreniam jedno, čo je v tejto neistej dobe na 100% isté, je skutočnosť, že **Bohu nie je nič nemožné!** Aj napriek pandémii a akejkol'vek vonkajšej podobe tohtoročných Vianoc, Hospodin Pán prichádza k nám a Boží Syn – **Emanuel je tu s nami!**

Pán Boh, aj napriek pandémii, prichádza obdarovať tento svet a nás v ňom svojím pokojom, láskou, nádejou a spasením. Evanjelium o narodení Božieho Syna podáva stále aktuálne a nadčasové posolstvo tej tichej a svätej noci, ktoré oznámili anjeli pastierom na betlehenských poliach: „**Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle**“ (Lukáš 2,14).

Na svet prichádza Božia Láska, očakávaný Spasiteľ – Záchranca – Mesiáš a Pán - Ježiš Kristus. Dvetisíc rokov si túto udalosť ľudstvo a všetci kresťania bez rozdielu vierovyznania pripomínáme a sprítomňujeme.

Sú hodnoty, ktoré sa nedajú zmerať ani vidieť, ktoré však možno zažiť. V tom vidíme príchod svätého a milujúceho Boha medzi nás, aj dnes a práve v týchto

dňoch môžeme o čosi intenzívnejšie prežívať impulzy Božej lásky. Je to čas, kedy sa Božia láska naplno prejavila tomuto svetu a zjavila sa nám - ľuďom v ňom. Už nie sme viac sami, „**Lebo dieťa sa nám narodilo, syn nám je daný!**“ (Izaiáš 9,5)

Preto aj my, napriek obavám a strach máme dôvod k radosti, oslave a nádeji, že čokoľvek by sa dialo je tu Boh, ktorý je s nami!

Milí priatelia, náš pohľad počas tohtoročných Vianoc nech je namierený na Betlehem. Pri čítaní, alebo počúvaní Evanjelia o narodení Božieho dieťaťa, sa nám navonok bude zdať, že hlavná sila vyšla od cisára Augusta, ktorý mal v rukách kormidlo, ktoré usmerňovalo prúd daných udalostí. Jeho rozhodnutie o sčítaní obyvateľstva, akoby bolo spúšťacím mechanizmom príbehu, ktorý sa začal ako nepríjemná udalosť spojená s vycestovaním Márie a Jozefa do Betlehema. Augustus mal pocit, že reflektor dejín je zameraný len na neho.

Vianočný príbeh vyzerá, že sa bude takto odvíjať. Všetci poslúchli cisárovo nariadenie a plnia to, čo on prikázal. Lenže biblický príbeh spočiatku rovnaký ako tie ostatné životné príbehy mnohých ľudí, sa presúva od majestátneho cisára na dvoch obyčajných ľudí. Zrazu je osvetlená cesta Jozefa a Márie.

Z akého dôvodu to Hospodin robí? Z akého dôvodu nebeský osvetľovač presúva svoje reflektory, aby osvetlil akéhosi obyčajného tesára a jeho tehotnú snúbenicu?

Reflektor Božej lásky drahí moji je namierený na Betlehem. Je namierený na všetkých nás. Túto skutočnosť odкрýva Božie Slovo a to tvorí jadro celého evanjelia. Hospodin Boh chce byť s nami, Jeho ľuďmi. Pán Boh sa s nami stretáva na úrovni každého jedného z nás, chce byť s nami v našich bežných životných situáciách, nielen počas sviatočnej vianočnej atmosféry.

Pán Boh sa s nami drahé sestry, milí bratia stretáva cez životný príbeh Jozefa a Márie. Hospodin sa stretáva s Jozefom a Máriou na ceste, keď vyrazili do Betlehema, aby si vykonali svoju občiansku povinnosť, týkajúcu sa sčítania obyvateľstva. Idú svojou cestou tak, ako to kážu povinnosti. I my všetci sme na tejto ceste. Kráčame za svojimi povinnosťami, /možno i za celoplošným testovaním/, aby sme splnili očakávania iných a naplnili aj svoje občianske povinnosti. A čo robí náš Boh? Boh ide taktiež za svojim cieľom. Lepšie povedané, On ide za nami, pretože vie, že my nemôžeme byť sami. Našiel v nás zalúbenie a o tom počas Vianoc svedčia nebesá. Áno, Boh sa s nami stretáva cez životný príbeh Jozefa a Márie. On nám chce dať život v plnosti. Život naplnený, nielen okrášlený slávnostným okamihom. Život naplnený nádejou a vierou, nielen akýmsi neurčitým životným optimizmom a to všetko nás vedie k skutočnej radosti.

Milujúci Boh sa stal človekom, aby vstúpil do nášho života, aby obnovil naše ľudstvo na svoj obraz a podobu. On sa narodil, aby spojil svoj život s tým našim životom. V ňom sa i my stávame Božími deťmi, Jeho synmi i dcérami. Nebeský reflektor už svieti naplno. A všade tam, kam toto svetlo dopadá prináša svetlo nádeje, viery a radosti. **Radosti pre všetkých nás!**

Želám všetkým vám – drahí moji, požehnané, pokojné a milostiplné sviatky narodenia Božej lásky a v Novom Pánovom roku 2021 hlavne pevné zdravie, pozitívne myslenie a Božie požehnanie!

Ján Molčan – evanjelický kňaz CZ ECAV Partizánska Ľupča

Ako tráviť s deťmi dlhé jesenné a zimné večery

Povedz mi niečo a ja to zabudnem. Ukáž mi niečo a ja si to nebudem pamätať. Dovoľ mi, vyskúšať si to na vlastnej koži / v hre, v činnosti / a ja to budem ovládať. Dovoľ mi, aby som to prežil, /v hre, v činnosti / a ja to budem chápať po celý život. / J.A. Komenský/

Počas dlhých jesenných večerov sa deti a aj dospelí stretávajú s pojmom nuda. Nedá sa veľmi športovať, v čase hustých hmiel nie je možné ísť na prechádzku a do prírody, ale nie je ani možné v koronavírusovom čase, aby sme s deťmi navštevovali kiná, divadlá, detské ihriská a iné výplne voľného času. Ostáva len televízor, tablet, mobil alebo počítač. Aby sme vám spestrili dlhé jesenné a zimné večery, dávame do pozornosti najosvedčenejší prostriedok a metódu na výchovu detí – **HRU**.

Hra je sebavyjadrením dieťaťa. Pri hre je dieťa spontánne, počas hrania využíva, čo sa naučilo. Odráža to, čo je preň dôležité. Pri hre si dieťa rozvíja svoj rozum, motoriku a pohyb. Dieťa sa samo od seba nevie hrať. Musí ho to naučiť dospelý - najlepšie rodič, starší súrodenec alebo učiteľ. Dôležitú rolu zohráva v živote dieťaťa hra kooperatívna, v ktorej sa uplatňujú vzťahy medzi deťmi navzájom a medzi deťmi a dospelými.

Je jasné, že máte aj iné povinnosti, chcete mať tiež trochu času pre seba, nemôžete sa s dieťaťom hrať po celý večer a každý večer. Skúste si aspoň občas nájsť čas a hrať sa s ním tak dlho, ako to bude baviť jeho. Nech ono rozhodne, kedy bude „dosť“. Uvidíte, že keď sa s ním zahráte do sýtosti, bude potom vyhľadávať situácie, aby bolo chvíľku samo. A nebude sa tmlieť pri vašich nohách a „žobrať“ o vašu pozornosť.

Zamestnajte dieťa

- **Iba zamestnané dieťa je šťastné dieťa.** Pokladá za hru všetko, čo robíte vy – zemetanie, upratovanie, varenie. Hnevá sa, keď sa hráte bez neho. Často dá prednosť vašim „hračkám“ pred tými svojimi. Tým, že vás bude napodobňovať, sa nielenže zahrá, ale dozvie sa o živote, rodine, ľuďoch a predmetoch viac, ako keby sa hralo samo s hračkami.

- **Zapojte dieťa úplne od malička do domácich prác.**

Možno vám to bude trvať dvakrát dlhšie, ale upracete si a zároveň zabavíte toho všetko napodobňujúceho a na všetko zvedavého človečika. A buďte si istí, že okrem dieťaťa sa zabavíte i vy.

Ved'te ho v samostatnosti

- **Podporujte ho v tom, aby sa hralo aj samo.** Ak vidíte, že je zaujaté stavaním veže, odolajte pokušeniu práve teraz prísť k nemu, začať ho objímať a maznať sa s ním. Nevolajte ho práve vtedy obedovať, nenúťte mu keksíky, nehovorte s ním. Nechajte ho koncentrovať sa na hru tak dlho, ako to dokáže.
- **Podporujte jeho sebavedomie.** Iba sebavedomé dieťa sa dokáže hrať samo a bude pri tom šťastné.
- Keď sa hráte spolu, **nenásilne mu predved'te, ako sa môže s hračkou hrať.** Rozohrajte scénu, pri ktorej dieťa vynechá z hry. Začnite sa hrať s mackom na lekára a pacienta, dávajte mu lieky, pozrite do hrdla, počúvajte srdiečko. Ak sa chce zapojiť dieťa, nebráňte mu, dávajte mu podnety a ak je samo aktívne, nechajte ho, aby prebralo iniciatívu a vymýšľalo, čo ďalej. Predved'te mu, ako môže bábičke napr. „čítať“ knižku.
- **Rozvíjajte samostatnosť a sebavedomie dieťaťa** stavaním kociek a rôznych logických hier. Dbajte na to, aby nedostávalo úlohy, ktoré nie je ešte schopné zvládnuť.
- **Podporujte komunikáciu dieťaťa.** Dieťa, ktoré vie viesť dialóg, sa zahrá skôr samo, ako dieťa, ktoré to nedokáže.
- **Nekupujte dieťaťu priveľa hračiek.** Ak ich má viac, väčšinu z nich odložte, po čase hračky vystriedajte. Dieťa, ktoré má priveľký výber hračiek, sa nevie rozhodnúť, s ktorou z nich sa bude hrať, a v konečnom dôsledku nevydrží ani pri jednej z nich.
- **Nekupujte malému dieťaťu technicky zložité hračky.** Nebude sa s nimi vedieť zahrať a vždy vás pri hraní bude potrebovať.

V materskej škole nad všetkými činnosťami prevláda hra. Ak sa dieťaťa opýtate, čo robilo v škole a ono povie, že hralo, je to v poriadku. Aj učenie ide cez hru. A ak dieťa nezbadá, že sa učí prostredníctvom hry, ale sa baví a zároveň učí, je to najdokonalejšia forma vzdelania. A samozrejme aj výchovy. Prajeme vám pekný jesenný a zimný čas trávený s deťmi v hre.

Janka Humená

OKIENKO DO HISTÓRIE

Globálne epidémie sú staré ako ľudstvo samo. Aj v súčasnej dobe nás zasiahla celosvetová choroba COVID-19. Táto pandémia panuje už v 160-tich krajinách sveta. No v histórii ľudstva zďaleka nie je jediná a napriek tomu, že si už vyžiadala viac ako 1 milión životov nie je ani najhoršia. Choroby človeka trápili už pravekých ľudí a spolužitie so zvieratami zabezpečilo prenos patogénov. Od hovädzieho dobytku to boli zárodoky tuberkulózy, kiahní a osýpky – ako pozostatky dobytčieho moru. Od ošípaných a hydiny pochádzali chrípky, nádcha prešla na ľudí od koní. Mačky, psy, kačky, myši a krysy prenášajú na človeka napríklad baktérie salmonely, a zároveň voda znečistená ich výkalmi je zamorená cholerou, týfusom, hepatitídou, čiernym kašľom a záškrtom. Keď sa ľudia pred stáročiami dali do pohybu po zeme, spolu s nimi sa začali presúvať aj nákazlivé choroby. Poďme sa spolu pozrieť na tie najhoršie a najpamätnejšie z nich:

Mor, 1331 – 1351, 200 miliónov obetí

Mor na ľudstvo udrel v niekoľkých fázach, no jednu z najdesivejších ér v histórii ľudstva predstavuje dvadsať rokov v období 14. storočia. V tom čase totiž vymrela tretina európskej populácie. Najväčším rizikom tejto morovej vlny bolo, že sa choroba prenášala blích hlodavcov. U ľudí sa prejavovala ako silný zápal pľúc, popri ktorom začali pacienti černieť končeky prstov na rukách a nohách, čo spôsobovalo odumieranie tkanív. Z toho dôvodu ho začali nazývať aj „čierna smrť“. Spôsobovala ho baktéria Yersinia pestis. Nakazení museli žiť v oddelených priestoroch mimo zdravých obyvateľov, no aj tak sa nepodarilo nákazu úplne potlačiť. Postupne sa vracala v nových vlnách, čo ju zaradilo k najhorším pandémiám v našich dejinách. V snahe chrániť pobrežné mestá pred morovými epidémiami začali Taliani ako prví v 14. storočí praktizovať karanténu. Úrady požadovali od obchodných lodí, ktoré prichádzali do Benátok z infikovaných prístavov, aby pred vykládkou tovaru 40 dní kotvili a nič nerobili. Pôvod slova karanténa pochádza z talianskeho spojenia „quarantagioni“ – štyridsať dní.

Pravé kiahne, 1520, 56 miliónov obetí

Naše generácie si už pamätajú len ovčie kiahne, ktoré majú podstatne miernejší priebeh. No skutočným postrachom boli pravé kiahne, ktoré na ľudstvo najsilnejšie udreli v 16. storočí, kedy zabili najviac obyvateľov. Kritický bol najmä rok 1520. Toto ochorenie bolo nepríjemné v tom, že sa šírilo veľmi rýchlo a malo aj vysokú úmrtnosť. Často napádalo malé bábätká, ktoré nemali veľkú šancu na prežitie. Títo neviditeľní nepriatelia sužovali civilizácie Aztékov, Mayov či Inkov. Pre domorodých Indiánov mali kiahne fatálne následky v celých kmeňoch. Pravé kiahne zostali v ľudstve aj naďalej, ale už nikdy nemali takú intenzitu. Objavili sa aj v 20. storočí, ale od roku 1958 sa pokladajú za oficiálne zaniknutú chorobu, ktorá prežíva už iba v laboratóriách.

Cholera, 1817-1923, 1 milión obetí

Od začiatku 19. storočia bolo vo svete zaznamenaných hneď niekoľko pandémií tejto nebezpečnej hnačkovej infekcie. V Uhorsku, vrátane východoslovenských žúp, cholera naplno prepukla v lete roku 1831. Aj v tomto prípade zohráva veľkú úlohu hygiena. Nakaziť sa môžete najmä z vody, ktorá je infikovaná výkalmi a taktiež z potravín, ktoré sa v nej umyjú alebo ňou polievajú záhrady či polia. Prejavuje sa silnými hnačkami, zvracaním a dehydratáciou. V roku 1854 na to prišiel John Snow, britský lekár, priekopník zavádzania anestézie a hygieny, ktorý je považovaný za jedného zo zakladateľov modernej epidemiológie. Pre mnohých ľudí by bolo zrejme prekvapením, že dokázala prežiť až dodnes a posledná veľká vlna udrela len nedávno, v roku 2018 v Jemene.

Španielska chrípka, 1918 – 1920, 40-50 miliónov obetí

Krátko po 1. svetovej vojne ohrozovala ľudstvo ďalšia pliaga, ktorá dostala názov španielska chrípka. Bola ešte ničivejšia ako samotná 1. svetová vojna. Choroba bola veľmi krutá, pretože napádala najmä mladých ľudí, u ktorých mala rýchly priebeh s dramatickým napadnutím imunity. Postihovala dýchacie cesty a prejavovala sa vysokými teplotami, kašľom a silnou malátnosťou. Najviac pacientov zomrelo v Španielsku. Svet tak odrazu prišiel takmer o jednu generáciu, ktorá sa mala postarať o obnovenie hospodárstva po 1. svetovej vojne. Rovnako ako dnes, aj počas španielskej chrípky sa ľudia chránili rúškami.

V novodobých dejinách sa ľudia museli chrániť pred mnohými nebezpečnými ochoreniami ako Ázijská chrípka (1957 – 1958, 1,1 milióna obetí), Hongkongská chrípka (1968 – 1970, 1 milión obetí), HIV (1981 – súčasnosť, 25-35 miliónov obetí) – vírus oslabuje ľudský imunitný systém a tým znižuje obranyschopnosť organizmu. Pôvodcovia vírusu sú šimpanzy a ochorenie sa prenáša telesnými tekutinami a krvou. Mimoriadne nebezpečné a vysoko úmrtné ochorenia sú tiež SARS, MERS a Ebola.

ťaženie, do politického a hospodárskeho života, ale predovšetkým do života ľudí. Svojím vplyvom tak rozhodne patria ako do európskej, tak aj do svetovej histórie. V 21. storočí už dávno vieme, ako správne dodržiavať hygienické pravidlá a máme aj vyspelé zdravotnícke zariadenia či dostupnú starostlivosť, ale hlavne **informovanosť**.

Dagmar Chvojková

Úľavy pri platbách za komunálny odpad a povinnosti občanov a právnických osôb – podnikateľov

Obecné zastupiteľstvo na svojom zasadnutí dňa 9. decembra 2020 sa uznieslo na Všeobecne záväznom nariadení Obce Vlachy č. 2/2020 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady a poplatku za rozvoj. V súvislosti s úľavami za komunálny odpad je od roku 2021 **(do 31. januára)** potrebné doložiť na obecný úrad (osobne, do schránky obecného úradu na budove obecného úradu alebo mailom) **žiadosť o zníženie alebo odpustenie poplatku** (príloha č. 2 nariadenia alebo na www.obecvlachy/tlaciva/). Obec zníži na tomto základe poplatníkovi poplatok:

- (1) **O 50% len na základe písomnej žiadosti** a predložením niektorého z nasledovných dokladov do 31. januára kalendárneho roka:
- a) žiakov a študentov denného štúdia, študujúcich mimo územia obce a nedochádzajúcich denne do miesta svojho trvalého pobytu, ak ide o žiaka alebo študenta, ktorý navštevuje školu na území SR poplatník nepredkladá potvrdenie o návšteve školy – rodič predloží len žiadosť, obecný úrad si na www.oversi.sk overí a doloží doklad o štúdiu,
 - b) žiakov a študentov, študujúcich mimo územia SR, na preukázanie statusu žiaka alebo študenta poskytne poplatník obci potvrdenie o návšteve školy,
 - c) poplatníka s trvalým pobytom v obci, pracujúceho a ubytovaného mimo obce a nedochádzajúceho denne do miesta trvalého pobytu, poplatník predloží potvrdenie zamestnávateľa o výkone práce mimo obce alebo doloží potvrdenie o ubytovaní alebo prechodnom pobyte v súvislosti s miestom výkonu práce mimo územia obce, platné pre príslušný kalendárny rok.

- (2) **O 100% len na základe písomnej žiadosti** a predložením niektorého z nasledovných dokladov do 31. januára kalendárneho roka:
- a) potvrdenie od zamestnávateľa v zahraničí, v ktorom zamestnávateľ potvrdí, že poplatník je uňho v **trvalom** pracovnoprávnom pomere,
 - b) potvrdenie o činnosti alebo práci, vykonávanej poplatníkom **trvale** na základe živnostenského oprávnenia v zahraničí,
 - c) potvrdenie vecne príslušného úradu, ktoré preukazuje **trvalý** pobyt v zahraničí, ak poplatník nevie predložiť potvrdenia podľa bodov a,b.

V prípade, že vám niečo nie je jasné alebo zrozumiteľné, volajte prosím na obecný úrad: 044 55 931 21.

Uvedené všeobecne záväzné nariadenie zavádza množstvový zber komunálneho odpadu pre **právnické a fyzické osoby – podnikateľov**, ktorí sú oprávnení užívať alebo užívajú nehnuteľnosť na území obce na účel podnikania. Títo majú, v zmysle tohto nariadenia, **povinnosť do 31. januára** písomne alebo mailom ohlásiť obci **počet 110 litorvých nádob na zmesový komunálny odpad**. (príloha č. 4 nariadenia alebo na www.obecvlachy/tlaciva/).

Dagmar Bruncková

Niečo nové ochotníci?

Po premiére skvelej divadelnej hry "Aká bolesť, taká medicína" sme sa s chuťou pustili do šírenia ochotníckej radosti aj v okolitých dedinách. Už v januári sme prijali pozvanie do Malatína na ich maličké javisko, za to však srdečné hľadisko. Február patril Liptovským Kľačanom, kde sme prvý raz hosťovali. Hrало sa nám veľmi dobre, lebo kľačanci vedia oceniť ochotníkov dlhým potleskom. 8. marec mal patriť všetkým ženám z Veternej Poruby, no vtedy už začala vyčínať korona a tak sme museli zrušiť všetky dohodnuté predstavenia. Prišli sme o Lúčky, Lazisko, Kalameny, aj Gôtovany. Vlastne odvtedy bolo všetko nejaké smutné.

Po prvej etape korony sme si povedali, že my sa veru nedáme a ideme pokračovať ďalej. Vybrala som hru "Syna, či dcéru" od autorky Táni Kusej. Je to veselohra, z prostredia liečebne v Lúčkach. Dej sa krúti okolo ženského osadenstva, ktoré si príde vyliečiť nielen telo, ale aj dušu, alebo sa aspoň vyspať... Samozrejme, že nebudú chýbať pekní chlapci a skvelé texty. Pomaličky, krôčik po krôčiku sme začali skúšať. Škoda len, že druhá fáza korony bola taká neúprosná a nedovolila nám schádzať sa. Ak sa nám nepodará zahrať toto divadlo

na Vianoce, určite si nájdeme vhodný termín, aby sme vás milí diváci, pobavili v novom lepšom a zdravšom roku 2021.

Nesmiem zabudnúť ani na mojich malých havrančekov. Po krásne odohratej rozprávočke "Zlatá priadka" na Mikuláša minulého roku, som bola pripravená aj na tento rok. Scenár novej rozprávky však ostal odložený a deti sklamané. Bol tu lockdown. Keď sa ani seniori nemohli stretnúť na svojom tradičnom posedení, napadlo mi urobiť s deťmi reláciu do rozhlasu. Keby ste vedeli, akí boli. Nikto nepovedal nie. Bolo to pre nich niečo nové a nepoznané. Básničky pre našich starkých sme nahráli v kultúrnom dome a doma ich môj manžel zostrihal. Vypočuť ste si mohli v jednu peknú októbrovú stredu, keď ste dostali aj male darčeky od našej obce.

Možno ste postrehli, že rok 2020 bol rokom divadla. Pred 190-timi rokmi v Liptovskom Mikuláši zahrali mladí ochotníci prvú divadelnú hru – "Kocúrkovo" pod vedením Gašpara Fejérpataky-Belepotockého. Tento mladý muž sa narodil 1. januára 1794 v Paludzi a je považovaný za zakladateľa prvého slovenského ochotníckeho divadla. Od roku 1954 sa na jeho počesť usporadúva Belopotockého Mikuláš – prehliadka ochotníckych divadelných súborov, na ktorom získava najlepší súbor pamätnú medailu Gašpara Fejérpataky-Belepotockého.

Pri tejto príležitosti sme sa, so starostom našej obce Róbertom Klubicom a Renatkou Vevericovou, zúčastnili spomienkovej slávnosti na tohto priekopníka divadla. Hraný životopis, ktorý sa niesol ulicami Liptovského Mikuláša bol zavŕšený výstavou fotografií všetkých divadelných súborov, ktoré pôsobili alebo ešte pôsobia v celom okrese. Aj my sme si

chceli spraviť malú výstavku fotografií z histórie Vlachanského divadla. V obecnej kronike som sa dočítala, že prvých ochotníkov viedol Ján Molek st. a prvá divadelná hra "Statočný valach" sa hrala v roku 1954. V sedemdesiatych rokoch viedol ochotníkov Rudolf Tomo, ktorý nielen režíroval, ale aj dlhé roky hral. Od roku 2005 som to bola ja, ktorú napadlo oprášiť divadelné texty a nadviazať na dlhoročnú tradíciu. Je to už veru pätnásť rokov, čo sme prvýkrát stáli na novom javisku s hrou "Kamenný chodníček."

Touto cestou sa chcem poďakovať všetkým ochotníkom, ktorí sa dlhé roky snažili a učili sa texty. Ich rodinným príslušníkom, že trpeli nielen piatkové večery v kultúre. Samozrejme aj starším občanom, že vytvorili a uchovali tradičné dedinské divadlo a prispeli tak kúskom kultúry do všedného života obyvateľov obce.

Dagmar Chvojková

SČÍTANIE OBYVATEĽOV 2021

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, prvýkrát vo svojej viac ako storočnej histórii, bude plne elektronické. Sčítavať sa obyvatelia budú z pohodlia domova a vyplnenie elektronického formuláru nezaberie viac ako 10 minút. Na sčítanie postačí mobil, tablet či notebook alebo PC. Obyvatelia budú mať okrem webovej aplikácie k dispozícii aj mobilnú aplikáciu. Ak sa obyvateľ nemôže alebo nevie sčítať sám alebo s pomocou blízkych, bude mať možnosť využiť službu asistovaného sčítania.

Plne elektronické a integrované sčítanie obyvateľov 2021

Sčítanie obyvateľov sa uskutoční v období od 15. februára 2021 do 31. marca 2021, t. j. počas 6 kalendárnych týždňov. Obyvateľ sa sčíta sám alebo s pomocou blízkej osoby kedykoľvek a na akomkoľvek mieste využitím počítača, tabletu alebo mobilu s pripojením na internet. Sčítací formulár nájde na webovej stránke www.scitanie.sk. Sčítať sa môže aj cez mobilnú aplikáciu, ktorá bude dostupná pre operačné systémy Android a iOS. Samosčítanie je pre obyvateľov rýchly a jednoduchý spôsob na vyplnenie sčítacieho formulára, bez narušenia súkromia.

Všetky údaje, ktoré obyvateľ uvedie v sčítacom formulári, sa musia vzťahovať k rozhodujúcemu okamihu sčítania, ktorým je poľnoc zo štvrtka 31. decembra 2020 na piatok 1. januára 2021.

Do sčítania sa nezapočítavajú osoby, narodené po poľnoci 1. januára 2021

Sčítanie je povinné

Všetci obyvatelia Slovenska majú povinnosť sčítať sa vyplnením elektronického formulára. Pod pojmom obyvateľ sa v tomto prípade rozumie každý, kto má na Slovensku trvalý, prechodný, ale aj tolerovaný pobyt. Sčítať sa je povinný aj občan Európskej únie, ktorý má na území Slovenska obvyklý pobyt. Sčítať neplnoleté osoby, teda deti, je povinný rodič, respektíve zákonný zástupca. To isté platí aj pri obyvateľoch, ktorí nie sú schopní sčítať sa sami. V tom

prípade môžu využiť službu asistovaného sčítania.

Pomoc obyvateľom pri sčítaní

Sčítanie obyvateľov realizujú samosprávy. Ak sa obyvateľ nemôže alebo nevie sčítať sám, má možnosť využiť službu asistovaného sčítania.

Koľko otázok treba vyplniť

Po autentifikácii čaká obyvateľa sčítací formulár, ktorý obsahuje 14 otázok. Všetky otázky sú doplnené o krátke a výstižné vysvetlivky a preto by vyplňanie malo byť jednoduché a rýchle.

Ochrana osobných údajov je prioritou

Pri projekte Sčítania obyvateľov 2021 je prioritou ochrana osobných údajov obyvateľov a bezpečnosť zberu a spracovania údajov je základnou podmienkou realizácie sčítania. Štatistický úrad SR spolupracuje s Úradom na ochranu osobných údajov SR. Všetky údaje poskytnuté Štatistickému úradu SR sú spracovávané výlučne pre potreby sčítania. Všetky získané údaje sú chránené pred únikom, zneužitím alebo krádežou. Na účely ochrany osobných údajov bol pre sčítanie vypracovaný osobitný bezpečnostný projekt. Ochrana osobných údajov sa realizuje aj prostredníctvom hašovania, pseudoanonymizácie a anonymizácie. Každý zamestnanec, ktorý pracuje na projekte sčítania, je poučený o ochrane osobných údajov. Všetky osoby, ktoré pri výkone funkcií v rámci sčítania pracujú s osobnými údajmi, sú zaškolené a poučené.

Prečo je sčítanie potrebné

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov ako jediné zisťovanie umožňuje zapojenie všetkých obyvateľov SR. Prináša po desiatich rokoch komplexný pohľad na to, ako sa Slovenská republika a jej obyvatelia za uplynulé obdobie

zmenili. Sčítanie prinesie nenahraditeľné informácie o stave spoločnosti, o jej demografických, sociálno-ekonomických a kultúrnych štruktúrach, o domácnostiach obyvateľov a ich bývaní.

Výsledky zo sčítania prezentujú

- demografickú, sociálnu, národnostnú, náboženskú štruktúru obyvateľstva na danom území,
- informácie o bývaní obyvateľov, o štruktúre bytov a domov,
- možnosť formovať rozhodnutia autorít regionálnej a lokálnej úrovne,
- údaje, ktoré slúžia ako podklad pre územné plánovanie obcí,
- výsledky SODB, ktoré prispievajú k riešeniu systému dopravy, budovaniu parkovísk parkovacích miest, parkov a zelene, oddychových zón a detských ihrísk,
- zistenie reálneho počtu dochádzajúcich a odchádzajúcich obyvateľov za prácou alebo do školy má výrazný vplyv na kvalitu dopravy.

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov poskytne dôležité informácie pre budovanie rôznych sietí

- záchranných služieb,
- nemocníc,
- škôl,
- centier voľného času,
- obchodov,
- kultúrnych ustanovizní,
- služieb.

Viac pokynov k sčítaniu obyvateľov bude občanom poskytnutých začiatkom roka 2021, a to vo forme letákov a rozhlasových relácií. Všetky informácie budú zverejnené aj na všetkých tabuliach obce. Osobou, poverenou starostom našej obce pre sčítanie obyvateľov je odborná referentka obecného úradu - Mgr. Dagmar Bruncková.

Dagmar Bruncková

ZVLÁŠTNY TO ROK 2020 I V DHZ KRMEŠ - VLACHY

Po uplynutí každého kalendárneho roka býva dobrým zvykom, aby sme zbilancovali toto obdobie. Zhrnuli, čo všetko sme chceli urobiť a čo sa nám v skutočnosti i podarilo vykonať. Zhodnotili svoju činnosť, vyvodili patričné závery, ale i určili si ciele na ďalšie obdobie. A je jedno, či je to v rodine alebo domácnosti ako takej, či v práci, či v záľubách alebo aj v pôsobení v dobrovoľnej organizácii. Výnimkou nie je ani náš hasičský zbor. No, pred zhodnotením aktuálneho roku 2020 sme museli zhodnotiť a ukončiť ten predchádzajúci rok 2019.

Tak, ako obyčajne, i tento raz sa v priestoroch Kultúrneho domu vo Vlachoch dňa 18. 1. 2020 konala výročná členská schôdza DHZ Krmeš - Vlasy. Schôdze sa zúčastnilo dvadsaťjeden členov, sedem dorasteniek spolu s mládežou a sedem hostí. Tým najvzácnejším, ktorý nás prišiel na schôdzu podporiť už druhýkrát, bol určite **Ing. Rudolf Urbanovič**, viceprimátor Liptovského Mikuláša a v tom čase štátny tajomník Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Spolu s ním prišiel i **Michal Paška**, poslanec mestského zastupiteľstva v Liptovskom Mikuláši. Ďalším zaujímavým hosťom bol **Ing. Peter Hutka** z Liptovskej Porúbky, veliteľ a predseda výcvikového štábu. Prítomný bol tiež **Pavel Jágerský** zo Svätého Kríža, veliteľ okrsku č.3. Nemohol chýbať **Róbert Klubica**, starosta obce Vlasy a člen DHZ Krmeš - Vlasy. A samozrejme, zástupcovia DHZ Vlašky **Bc. Patrik Lovich** a **Martin Šulík**.

Program schôdze sa skladal z devätnástich bodov a oficiálna časť trvala približne dve hodiny. Bilancovala sa účasť a úspešnosť na Okresnej hasičskej lige DHZ a ostatných, nadväzujúcich súťažiach, brigádach, či školeniach. Bokom nezostala ani kultúrna, schôdzová, zásahová a preventívna činnosť za predchádzajúci rok. Boli prečítané správy preventívneho obce, veliteľa, strojníka, referenta mládeže, predsedu, hospodára, či pokladníka. Informácií je veľa a nedá sa všetko napísať. Vyberiem aspoň tie, z môjho pohľadu, najdôležitejšie, či najzaujímavejšie.

Určite musím spomenúť okresnú hasičskú ligu, ako samosprávnú súťaž dobrovoľných hasičských zborov z okresu Liptovský Mikuláš a Ružomberok, ktorej vyhlasovateľom je Územná organizácia Dobrovoľnej požiarnej ochrany SR v Liptovskom Mikuláši. Táto súťaž prebiehala v letných a jesenných mesiacoch, konala sa v denných, ale i nočných hodinách a skladala sa tentokrát z piatich kôl. DHZ Krmeš - Vlasy si, z dvadsiatich dvoch zúčastnených družstiev za rok 2019, vybojoval krásnu tretiu priečku. Tá je kombináciou nacvičených zručností, chuťou súťažiť, ale i spoľahlivosťou a výkonom požiarnej striekačky. Zabudnúť nesmiem ani na naše dorastenky, ktoré kvôli nespusteniu kategórie dorasteniek, museli pretekať

v kategórii ženy. Aj napriek nižšiemu veku a menším skúsenostiam skončili na peknom piatom mieste. Musím vysloviť i želanie, aby im tento elán vydržal čím najdlhšie. Ženy v hasičskom športe začínajú byť čím ďalej, tým viac vzácnejšie.

Asi najviac diskutovanou témou na schôdzi bola oblasť preventívy v obci, zameraná na kontrolu vykurovacích telies, komínov a priestoru v ich tesnej blízkosti (viac v príspevku Petra Krčulu). Asi je to tým, že žijeme na severe Slovenska a tým pádom sa táto téma dotýka každého z nás. Minimálne šesť mesiacov v roku, v čase vykurovacieho obdobia. Každý mal nejakú skúsenosť, každý do diskusie niečím prispel. Táto problematika nenechala „chladným“ ani Rudolfa Urbanoviča, ktorý sa tak ako z osobného, tak i profesionálneho hľadiska zaujímal o lehoty, rozsah, sankcie, archiváciu, ale i spätnú väzbu od občanov na tieto kontroly.

Na schôdzi sme si určili i plán hlavných úloh na rok 2020. To bol však koniec januára, my sme boli po zime plní optimizmu a elánu. Ani jeden z nás vtedy ani len netušil, čo sa za dva mesiace zomelie. Áno, áno prišla tá, ktorú nik nečakal, tá ktorú nik nechcel, prišla pandémia COVID-u 19. A z našich plánov zostalo len chabé torzo.

Jedným z najčastejších slov tohto obdobia sa stalo slovné spojenie „ruší sa“. A tak bolo zrušených napríklad: desať kôl okresnej hasičskej ligy v kategórii muži a ženy,

14.ročník súťaže o Putovný pohár starostu obce Vlachy, väčšina školení, previerkové cvičenie v Jasnej, brigáda zameraná na prečistenie kanála popri hlavnej ceste v Krmeši Najviac ma však mrzí zrušenie dvojdnového výcviku členov DHZO vo výcvikovom centre HaZZ Lešť. Zameraný mal byť na zvýšenie odborných a intervenčných kapacít na regionálnej úrovni, pri práci a súčinnosti s hasičským vozidlom IVECO Daily. Z akcií, ktoré sa nám podarilo zorganizovať alebo sa ich zúčastniť v letnom, mierne uvoľnenom režime, môžeme spomenúť napríklad: preškolenie členov na obsluhu motorových píl, schôdzu výcvikového štábu a pár schôdzí výboru, zvoz elektronického odpadu v obci, či inventarizačnú kontrolu IVECO Daily a protipovodňového vozíka. Absolvovali sme niekoľko technických výjazdov, zameraných na likvidáciu námrazy/cencúľov z diaľničného mosta ohrozujúcich pohyb na štátnej komunikácii v katastri obce. Výjazd k prevrátenej autobusovej zástavke vo Vlachoch, po vyčínaní vetra alebo preskúšanie všetkých druhov čerpadiel z hasičského vozidla a vozíka. Vyčerpali a zdokladovali sme dotáciu z prostriedkov DPO SR a zorganizovali previerkové cvičenie celého okrsku č.3 (viac v príspevku Jindřicha Chvojku). V poslednej dobe sa naši členovia aktívne zúčastnili na dezinfekcii priestorov a okolia kultúrneho domu, kde sa vykonávalo celoplošného testovania národa na COVID 19.

Žijeme vo veľmi zvláštnom svete, v čase núdzového stavu, kde sa dennodenne prispôbujeme odšťadlať číhajúcemu koronavírusu. Preto vám vážení občania, s blížiacimi sa vianočnými sviatkami, želám pevné zdravie, šťastie a neuveriteľnú dávku trpezlivosti. Šťastný nový rok 2021 a všetko zlé nech vás obchádza.

Aby nič nebolo tak, ako v tejto rýmovačke:

**“Kapor sa už smaží, no hlavou ešte myká,
prskavka z Číny nejak čudne bliká.
Pozerám na stromček – dolu k zemi padá,
skupina hasičov náš dom už hľadá.”**

Miroslav Hric - predseda DHZ Krmeš - Vlachy

Vodou proti vode!

„Tu starosta obce Vlachy Róbert Klubica, obec Vlachy okr. Liptovský Mikuláš na základe rozhodnutia krízového štábu obce Vlachy, žiadam o výjazd DHZO Vlachy (DHZ Krmeš -Vlachy a Vlašky) na tvorbu protipovodňovej bariéry na brehu kanála Váhu od výpustu Liptovskej Mary.“

Touto vetou v sobotu 10. 10. 2020 o 16:00 hod. začínalo takticko-previerkové cvičenie okrsku číslo 3, pri telefonáte na číslo 150 operačného strediska Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru Žilina. Na základe tohto telefonátu bol vyhlásený poplach pre veliteľa Dobrovoľného hasičského zboru obce (DHZO) Vlachy. Na základe počiatočnej informácie boli na miesto činnosti vyslané dve jednotky DHZO Vlachy a to Dobrovoľný hasičský zbor Krmeš – Vlachy a Dobrovoľný hasičský zbor Vlašky. Ako prví sa na miesto činnosti

dostavili hasiči z Krmeša a veliteľ jednotky sa stal veliteľom zásahu. Na základe informácií, podaných od krízového štábu, boli k zásahu povolané i ďalšie posilové jednotky z okrsku číslo 3. (DHZO Partizánska Ľupča, Ľubel'a, Dúbrava, Gôtovany, Svätý Kríž a Galovany). Postupne, ako prichádzali jednotlivé hasičské zbory, sme začali vytvárať z protipovodňových bariér pyramídovú stenu o výške 1,05 metra. Jednotlivé bariéry sú dlhé 10 metrov, s priemerom 80 cm a sú naplnené bezmála 10 tonami vody. Systém sa preto nazýva „Vodou proti vode“. Po ich spojení vznikla bariéra o celkovej dĺžke 80 m. A keby nás bolo ešte viac, tak dokážeme postaviť i dlhšiu.

Pri cvičení si jednotlivé zbory vyskúšali dojazd na miesto zásahu v rámci okrsku. Vodiči si preskúšali jazdu pod VRZom (výstražné svetelné, zvukové a rozhlasové zariadenie) povedané laicky „Jazda na majáky a sirény“. Strojníci si preverili svoje znalosti z ovládania jednotlivých čerpadiel pre plnenie bariér a jednotliví hasiči svoje znalosti pri výstavbe.

Pri cvičení bolo využitých 6 ks hasičských vozidiel IVECO Daily CAS 15, 2 ks súkromných motorových vozidiel a 8 súprav protipovodňových vozíkov. Z týchto vozíkov bolo vybraných a naplnených 24 ks protipovodňových bariér. Ďalej z nich bolo použitých 5 ks prenosných čerpadiel, 3 ks plávajúcich čerpadiel a 480 metrov hadíc na dopravu vody do bariér. Samozrejme, nemôžem zabudnúť, že pri cvičení bolo využitých aj 45 dobrovoľných hasičov.

podakovať za to, že svoje jednotky vyslali na pomoc inej susednej obci, bez nároku na refundáciu nákladov. Je mi úplne jasné, že v prípade ostrej akcie budeme schopní postaviť takúto stenu kdekoľvek a za každých podmienok.

Na cvičenie nás prišli

podporiť i jednotliví starostovia obcí, z ktorých boli DHZO vyslané, aby sa presvedčili, či ich jednotka je schopná spolupracovať pri takejto veľkej akcii. Chcem sa im hlavne

Chcem sa ešte raz všetkým zúčastneným na tomto takticko-previerkovom cvičení podakovať a zaželať vám požehnané vianočné sviatky, aby ste ich prežili v rodinnom kruhu v šťastí a zdraví.

Jindřich Chvojka, inštruktor okrsku č.3, veliteľ DHZ Krmeš – Vlachy

Hľadáme obecného kronikára/kronikárku

Podmienky:

- **záujem, chuť a čas**
- **ovládanie slovenskej gramatiky a slovenského jazyka**
- **čitateľný rukopis, v prípade, ak by sa kronika písala elektronicky, tak vlastníctvo PC**
- **odmena raz ročne dohodou**
- **zaškolíme**

Požiare komínov

Zimné obdobie je aj obdobím vykurovacej sezóny, počas ktorej dochádza k zvýšenému počtu požiarov komínov resp. rodinných domov.

Najčastejšou príčinou vzniku požiaru je nevyhovujúci stav komína, zlý technický stav vykurovacieho telesa alebo vyhorenie sadzí v komíne. Jedným slovom povedané, zanedbaná povinnosť čistenia a kontroly komína. Pri bežnom spaľovaní palív v peciach vznikajú okrem spalín aj sadze. Tieto sadze sa usádzajú na stenách komína. A ak sa komín nečistí pravidelne, tak sa na stenách komína vytvorí niekoľko centimetrový nános sadzí, ktorý sa môže vznietiť. Aby sme predišli požiarom komínov a tým aj spôsobenej škode na svojom majetku, je dôležité venovať komínom, ale aj vykurovacím

telesám zvýšenú pozornosť a dôkladnú starostlivosť. Čiže pravidelne čistiť a kontrolovať.

Čistenie komína by sa malo vykonávať nielen pre vlastnú bezpečnosť, ale aj preto, že nám to prikazuje Zákon č.314/2001 Z.z. O ochrane pred požiarom. Ak v prípade vzniku požiaru a zisťovaním príčiny vzniku požiaru bude zistené nedodržanie týchto povinností, môže okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru udeliť pokutu do výšky 99 eur. Avšak oveľa väčšou „pokutou“, v prípade vzniku požiaru pre nás, môže byť ohňom poškodený, znehodnotený majetok. Ešte jedno upozornenie, možno viac prosba. V žiadnom prípade nespáľujte v peciach komunálny odpad. Ten patrí do zberných nádob. V minulom roku, v sobotu 7.12.2019, bola i v našej obci vykonaná preventívna protipožiarna kontrola, zameraná na rodinné domy. Kontrolu vykonalo 11 členov DHZ Krmeš – Vlchy a DHZ Vlásky, ktorí boli riadne preškolení a rozdelení na 4 kontrolné skupiny. Boli zistené drobné nedostatky, ktoré boli po dohovore odstránené. Môžem zhodnotiť, že naši občania toto neberú na ľahkú váhu a snažia sa udržať oheň na „uzde“. Lebo, ako isto vieme, jedno staré porekadlo hovorí: „Oheň je dobrý sluha, ale zlý pán“. Tieto kontroly sa budú vykonávať pravidelne každých 5 rokov.

A na záver vám chcem popriať veľa tepla v domovoch a hasičom málo výjazdov spojených s požiarom komínov.

Peter Krčula, preventívár obce Vlchy

Informácie k dani za ubytovanie

Sadzba dane za ubytovanie vo výške **0,50 €** za osobu a prenocovanie.

Predmetom dane za ubytovanie je **odplatné prechodné ubytovanie** v ubytovacom zariadení, ktorým je hotel, motel, hotel, hostel, penzión, apartmánový dom, kúpeľný dom, liečebný dom, ubytovacie zariadenie liečebných kúpeľov, turistická ubytovňa, chata, stavba na individuálnu rekreáciu, zrub, bungalov, kemping, táborisko, rodinný dom, byt v bytovom dome, v rodinnom dome alebo v stavbe slúžiacej na viaceré účely.

Daňovníkom je fyzická osoba, ktorá sa v ubytovacom zariadení odplatne prechodne ubytuje. Plateľom dane je prevádzkovateľ zariadenia, ktorý odplatné prechodné ubytovanie poskytuje.

Každé zariadenie, v ktorom sa poskytuje odplatné prechodné ubytovanie, je majiteľ povinný označiť registračnou tabuľkou, ktorú si bezplatne prevezme na Obecnej úrade obce Vlchy v termíne od 7.1.2021 do 31.1.2021. Uvedenú tabuľku je majiteľ zariadenia povinný umiestniť na ubytovacom zariadení vedľa súpisného čísla, resp. na inom, z ulice viditeľnom mieste. Pri preberaní registračnej tabuľky je povinný predložiť ku kontrole knihy ubytovaných za rok 2020.

Platiteľ dane je povinný písomne oznámiť vznik a zánik daňovej povinnosti do 30 dní od vzniku alebo zániku daňovej povinnosti (príloha č. 1 všeobecne záväzného nariadenia č. 2/2020 alebo na www.obecvlachy/tlaciva/).

Platiteľ dane je povinný viesť knihu ubytovaných, ktorú si musí zaregistrovať na Obecnom úrade v obci Vlachy a ktorá obsahuje: meno a priezvisko ubytovaného, číslo občianskeho preukazu alebo pasu, trvalý pobyt a dátum príchodu a odchodu. V knihe ubytovaných je platiteľ dane povinný očíslovať strany a predložiť správcovi dane, pri vzniku daňovej povinnosti a pri oznámení zaplatenej dane za ubytovanie, ako aj pri kontrole nad dodržiavaním tohto VZN.

Platiteľ dane je povinný zaplatenú daň oznámiť (príloha č. 3 všeobecne záväzného nariadenia č. 2/2020 alebo na www.obecvlachy/tlaciva/) do **10. júla** za 1. polrok kalendárneho roka a do **10. januára** za 2. polrok kalendárneho roka a zároveň predložiť na obecný úrad knihy ubytovaných ku kontrole.

Platiteľ dane je povinný odviešť obci daň dvakrát ročne a to do **31. júla** a **31. januára** za predchádzajúce zdaňovacie obdobie, ktorým je predchádzajúci kalendárny polrok, a to do sumy 300 Eur do pokladne obce, nad 300 Eur na účet obce: SK53 5600 0000 0081 0710 5001, ako variabilný symbol je potrebné uviesť číslo registračnej tabuľky.

Dagmar Bruncková

FAREBNÝ MOST

bolo aj u mňa. Akoby som to privolala, zrazu na mňa na internete vybehla správa z Komunitnej nadácie Liptov z Liptovského Hrádku, že v rámci týždňa dobrovoľníctva vyhlasujú výzvy na projekty.

Keďže riaditeľku Komunitnej nadácie Liptov pani Janku Mrlianovú poznám,

Železničný most u nás, medzi našimi dedinkami, nám nerobil veľmi dobré meno svojim vzhľadom. Dlho ma trápilo, čo s ním. Teda, ak mám povedať pravdu, už dávno som vedela, ako zlepšiť jeho vzhľad. Každý z nás vie, že tadiaľ neprechádzame len my, občania Vlách-Vlašiek-Krmeša, keď ideme na železničnú stanicu, poprípade na prechádzku po našom krásnom kúte, ale aj cyklisti, ktorí prechádzajú po cyklotrase okolo Liptovskej Mary. To, že som vedela, ako zmeniť vzhľad mosta, bolo to menšie trápenie ako to, odkiaľ na to zohnať peniaze. Zvlášť v tomto korona období, keď peňazí v obci nie je nazvyš. Budem sa opakovať a poviem to zase: "KEĎ ČLOVEK NIEČO VEĽMI CHCE, TAK SA CELÝ VESMÍR SPOJÍ, ABY SA TO PODARILO..." A tak to

zatelefonovala som jej, či sa táto výzva môže týkať aj tohto môjho „SNA“.

Janka bola nadšená a keďže som žiadny projekt nikdy nepísala, poprosila som ju o pomoc. Projekt sme nazvali spolu s Aničkou Hazuchovou „FAREBNÝ MOST“.

Všetko prebehlo v poriadku a potom sme už len čakali, kedy a či nám projekt schvália. Zároveň mi išiel v hlave plán, čo a ako ďalej. Hneď som vedela koho oslovím, kto mi pomôže pri splnení tohto projektu. Boli to kamarátky, žienky, priateľky, ktoré sú ochotné pomôcť vždy a všade. A to nielen teraz, ale pri všetkých akciách v obci. A nesklamali ani tentoraz. Boli nadšené a ochotné pomôcť. Ale, zároveň som chcela osloviť aj mladších umelcov, o ktorých viem, že sú veľmi šikovní v kreslení.

Správa o schválení projektu nás všetky veľmi potešila. Teraz bol rad na prípravu ... najprv sme museli odstrániť staré maľby, oddúvajúce omietky a ostatné nečistoty nielen na stenách, ale aj na chodníku. Tam nám prišiel pomôcť aj najmladší aktér na akcii - Leoško, ktorý neúnavne klepkal kladivom. Potom sme steny spolu s chlapmi natreli impregnačným náterom a následne natreli podkladovou sivou farbou. Túto nám zariadil sponzorsky, jeden nemenovaný občan, ktorému týmto spôsobom veľmi ďakujeme. Na druhý deň nás ale na stenách čakalo nepríjemné prekvapenie, boli popísané fixkou!!!

To nás síce veľmi ranilo, ale neodradilo a začali sme naše námety predkresľovať na steny. Čo bola pre nás s Aničkou výzva, pretože ani jedna z nás nemala skúsenosti s kreslením na takéto veľké plochy. Na prekvapenie nás obidvoch, nám to šlo od ruky a na ďalší deň sme sa mohli všetky, „žienky“ a aj „tínedžeri“ pustiť do obkresľovania, vymaľovávaní, dokresľovania. Celé nám to dokopy trvalo asi 6 dní. Veľmi nás potešili reakcie nielen okoloidúcich chodcov, ale aj cyklistov, ktorí nám veľmi fandili a s úsmevom na perách nám ukazovali palec hore. Dokonca aj šoféri áut spomalili a obzerali sa, čo to bude. Pohľad na celú našu spoločnú prácu a reakcie okoloidúcich boli pre nás balzam na dušu a potvrdenie mojej vety, že keď človek chce ... ÁNO a v tomto prípade nielen celý vesmír, ale najmä správni ľudia.

Ďakujeme všetkým zúčastneným z našej obce, ale aj Komunitnej nadácii Liptov nielen za to, že pomáhajú skrásliť okolie a chrániť prírodu okolo nás, ale hlavne pomáhajú ľuďom v ťažkých životných situáciách, ako je napríklad potravinová zbierka „Podeľ sa a pomôž“ v spolupráci s LIDL Slovensko, kde každý, kto nakupuje v tomto obchode, má možnosť kúpiť navyše trvanlivé potraviny, ktoré sú následne odovzdané rodinám v núdzi po celom Liptove. Dokonca aj my sme mohli takto pomôcť niektorým rodinám v našej obci. A to vôbec nie je všetko, čo táto nadácia dokáže, kde všade pomôže, to sa kľudne dočítate aj na ich internetovej stránke.

Týmto chcem ešte raz všetkým, ktorí mi pomáhali môj sen uskutočniť, **POĎAKOVAŤ** z celého srdca.

Jana Klubicová

OČAMI PSA

... nezisková organizácia, ÚTULOK, ktorý sa stará o psíkov a mačičky, ktoré nikto nechcel, odhodil, alebo sa o ne vôbec nevedel postarať. Pracujú tu dobrovoľníci, ktorí svoj voľný čas venujú práve takýmto zvieratkám. Čistia im koterce, krmia, starajú sa o ich zdravotný stav, venčia a zabezpečujú celý chod útulku, čo nie je vôbec jednoduché, pretože sú často odkázaní na príspevky 2% daní či od sponzorov.

Už aj malý princ v knižke od Antoine de Saint-Exupéry povedal: „**STÁVAŠ SA NAVŽDY ZODPOVEDNÝ ZA TO, ČO SI SI K SEBE PRIPÚTAL**“. Zvieratká v takýchto útulkoch, žiaľ, takéto šťastie na svojich pánov nemali a preto sa ocitli tam, kde im aspoň trochu vedia zabezpečiť to, čo na život potrebujú a to je jedlo, teplo, vychádzky a aspoň toľko lásky, koľko sa dá. Keďže ani mne nie je osud týchto zvieratiek ľahostajný, rozhodla som sa trochu pomôcť. Na facebooku som videla od tejto organizácie výzvu na pomoc ohľadom blížiacej sa zimy. Tieto zvieratká potrebovali deky, uteráky, obliečky na periny, aby sa aspoň trochu mohli ohriať. Oslovila som dievčatá, ktoré chodíme cvičiť aerobik a aj ostatné, ktoré pomáhajú na akciách, či nemajú takéto veci doma a nazbierali sme celkom peknú kôpku. Dokonca Zuzka Švecová darovala plný kartón salámy pre psíkov. Tieto sme boli odviezť pracovníčke útulku. Dievčatá boli veľmi spokojné a poďakovali sa nám aj na svojej stránke. Chcem poprosiť vás, spoluobčanov, ak by ste nejaké deky, uteráky, obliečky chceli vyhodiť, môžete ich priniesť mne a ja ich veľmi rada zaveziem do útulku. Aj jedno jediné euro, zaslané na účet útulku Očami psa pomôže nielen psíkom, ale aj mačičkám prežiť zimu bez hladu a v teple.

Číslo účtu: **SK32 0900 0000 0003 3499 3583**

Ďakujem všetkým, ktorí prispeli a vopred ďakujem tým, ktorí aj ďalej budú týmto nemým tváram pomáhať.

Jana Klubíková

Daň z nehnuteľnosti - nezabudnite

Do 31. januára ste povinní podať daňové priznanie, ak:

- ste nadobudli nehnuteľnosť (dom, byt, skolaudovanie domu, pozemok – orná pôda, záhrady, trvalé trávnaté porasty, zastavané plochy a nádvorcia, ostatné plochy) - (podáva sa daňové priznanie)
- ak ste predali, darovali nehnuteľnosť (podáva sa čiastkové priznanie)
- ak ste si zaobstarali psa (podáva sa daňové priznanie)
- ak pes bol utratený, či uhynul (podáva sa čiastkové priznanie)

Všetky potrebné tlačivá a pokyny nájdete na: <https://www.obecvlachy.sk/tlaciva/> alebo na obecnom úrade. S ich vypláním vám pomôžem.

Dagmar Bruncková

Z evidencie obyvateľov za rok 2020

Obec Vlchy má 615 obyvateľov. Narodili sa 4 deti, zomrelo 5 spoluobčanov. Od 0-18 rokov máme 102 detí, od 19-65 rokov 407 občanov, od 66 – 92 rokov 106 občanov. Nad 90 rokov 5 občanov. Najstaršou spoluobčiankou obce je pani **Božena Bruncková**, ktorá sa v tomto roku dožila 92 rokov, okrem nej sa dožili 90 rokov pani **Olga Belková**, pani **Emília Martinková**, pani **Anna Milecová**, pán **Ondrej Hlavatý**. Srdečne blahoželáme! ☺

MIKULÁŠ

Šiesty december je pre všetky deti najkrajší deň v roku. Nie preto, že už tušia, že čoskoro prídu Vianoce, ale hlavne preto, že Mikuláš nosí všetkým deťom balíček plný sladkostí. Inak tomu nebolo ani v našej obci. Krásna nedeľa priam víťala príchod Mikuláša. Po iné roky prišiel vždy do kultúrneho domu, no tento rok bol iný. Pre koronu a opatrenia zavítal do každého príbytku, kde bývajú deti. Spolu s čertom a anjelom si vypočuli krásne pesničky a básničky. Na pamiatku sa deti odfotili s balíčkom aj s Mikulášom. Musím vám prezradiť jedno tajomstvo. Keďže v obci máme veľa detí, vytvorili sme dve Mikulášske partie. Jedna chodila v Krmeši a druhá vo Vlachoch a Vlaškách. Preto chcem za ochotu a pomoc poďakovať Janke Klubicovej, Ferkovi Némethovi, Mirkovi Krčulovi, Jindrovi Chvojkovovi, Saške Bobulovej, Karolínke Chvojckovej a Obecnému uradu vo Vlachoch.

Dagmar Chvojková

**Šťastné a veselé Vianoce a všetko najlepšie v novom roku vám praje redakcia
Vlachanských novín! ☺**

Vlachanské noviny vydáva Obec Vlachy, 032 13 Vlachy 126, IČO: 00315877, tel. č. 044*5593121, e-mail: info@obecvlachy.sk.
Redakčná rada: Mgr. Dagmar Bruncková, Ing. František Németh, Bc. Miroslav Hric. Tlač: Fork s.r.o. Martin. Náklad: 270 ks. V roku 2020 vychádza ako neprerodická tlač. Ročník: XIV. Spravodaj č. 1/2020, distribúcia pre občanov obce zdarma. Dátum vydania: december 2020